

گزارش خرید و اهدای کتاب هیأت انتخاب و خرید در سال ۱۳۹۷

هیأت انتخاب و خرید کتاب به منظور تأمین بخشی از تجهیزات کتابخانه‌های سراسر کشور و همچنین توسعه و ترویج کتابخوانی در حوزه فرهنگ عمومی از طریق انتخاب، خرید و اهدای کتاب‌های مناسب حوزه فرهنگ عمومی در فرایند بازار نشر کتاب کشور، به استناد بند (۱۲) ماده ۲ قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ماده ۳ آیین‌نامه نحوه پرداخت یارانه در حوزه نشر و مطبوعات مصوب سال ۱۳۸۸ هیأت دولت بر مبنای آیین‌نامه انتخاب و خرید کتاب مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۳ تلاش داشته است تا متناسب با اعتبارات و بضاعت‌های تخصیص‌یافته، حداکثر امکانات را در حوزه اختیارات به کار ببرد تا اثربخشی نسبی توأمان در حوزه نشر و حوزه کتابخوانی فراهم آید.

این هیأت از اولین مجموعه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده است که مصوبات جلساتش را در هر نوبت از برگزاری، به صورت شفاف و کامل، از طریق انتشار در درگاه الکترونیکی معاونت امور فرهنگی این دستگاه در اختیار عموم قرار داده است تا جدا از اطلاع‌رسانی، امکان تحلیل و نقد و بررسی عملکردش از طرف صاحب‌نظران حوزه نشر و کتابخوانی فراهم شود.

اداره کل دفتر امور چاپ و نشر، مصمم است از این پس، علاوه بر تداوم انتشار عمومی فهرست مصوبات این هیأت طبق روال گذشته، در بازه‌های زمانی شش ماهه، نسبت به ارائه گزارش‌های آماری نیز مبادرت ورزد. از این رو در اولین نوبت از این روال، گزارش تحلیلی مصوبات انتخاب و خرید کتاب و همچنین اهدا و توزیع کتاب در سال ۱۳۹۷، تقدیم عموم علاقه‌مندان خواهد شد.

پیش از ارائه گزارش یادآوری نکاتی درباره روال کاری این هیأت قابل طرح است:

۱- انتخاب کتاب‌ها از بین عنوان‌هایی است که ناشران بر اساس تمایل خود در اختیار هیأت قرار می‌دهند. بنابراین همه کتاب‌های منتشرشده در کشور، بدون ارسال داوطلبانه ناشران، در این بررسی واقع نمی‌شوند. ناشران استان تهران با مراجعه به دبیرخانه هیأت مستقر در وزارتخانه، یک نسخه از کتاب‌های چاپ اول منتشرشده در دو سال اخیر را تحویل می‌دهند و رسید شماره جلسه‌ای را که قرار است کتاب‌شان در آن برای خرید بررسی شود دریافت می‌دارند. ناشران

غیر از استان تهران نیز با مراجعه به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان خود، می‌توانند از این ظرفیت استفاده کنند.

۲- هیأت از پذیرش کتاب‌های غیر از چاپ نوبت نخست، کتاب‌های منتشرشده در دو سال قبل‌تر از سال جاری، کتاب‌های کمک‌درسی و خودآموزها و متن‌های دانشگاهی معذور است.

۳- دبیرخانه هیات بعد از سازماندهی اداری عناوین ارسالی، آن‌ها را بر حسب موضوع، در اختیار گروه‌های کارشناسی قرار می‌دهد که عبارت از چهار بخش هستند: ۱- گروه دین ۲- گروه علوم انسانی و دانش عمومی ۳- گروه ادبیات و هنر ۴- گروه کودک و نوجوان. اعضای این گروه‌ها (که شامل کارشناسان دانشگاهی و پژوهشی و نشر هستند) در جلسات ادواری، بر اساس معیارهایی مانند ویراستاری منقح، روان بودن نگارش، کیفیت مطلوب چاپ و صفحه‌بندی و جاگذاری تصویر، رعایت اصول روش تحقیق در کتاب‌های پژوهشی، به‌کارگیری خلاقیت و عناصر ادبی/هنری در کتاب‌های داستان و شعر و سایر آثار هنری، نوآوری‌های مقتضی، اهمیت موضوع، نیازسنجی‌های کتابخانه‌ای و... کتاب‌ها را بررسی می‌کنند.

۴- کتاب‌ها در انبار بر حسب موضوع و با معیارهای اصول کتابداری طبقه‌بندی می‌شوند و در اختیار دو سطح از متقاضیان قرار می‌گیرند. نخست؛ نمایندگان ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها که طبق سهمیه‌بندی مالی و زمانی مشخصی، کتاب‌های مورد نظر را انتخاب می‌کنند و برای تجهیز کتابخانه‌های شهرستان‌های متبوع به اداره کل استان ارسال می‌دارند و همچنین سایر نهادهایی که بر حسب تفاهم‌نامه‌های‌شان با معاونت امور فرهنگی وزارتخانه، می‌توانند در مبالغ مشخصی، کتاب برای تجهیز کتابخانه‌های‌شان برگزینند؛ و سوم؛ درخواست‌های پراکنده از طرف مدارس یا آموزشگاه‌ها و یا بیمارستان‌ها و... که جهت تجهیز کتابخانه‌ای خود با معاونت امور فرهنگی مکاتبه می‌کنند و در صورت موافقت، امکان دریافت اهدای کتاب خواهند داشت.

الف) **آمارهای حوزه مصوبات خرید:** در سال ۱۳۹۷ از بین موارد ارسالی، در مجموع ۷۹۵۷ عنوان در ۱،۱۸۲،۱۴۵ نسخه با مبلغ کل پشت جلد ۲۷۲،۳۲۲،۴۹۸،۵۰۰ ریال در جلسات بررسی برای خرید تصویب شد.

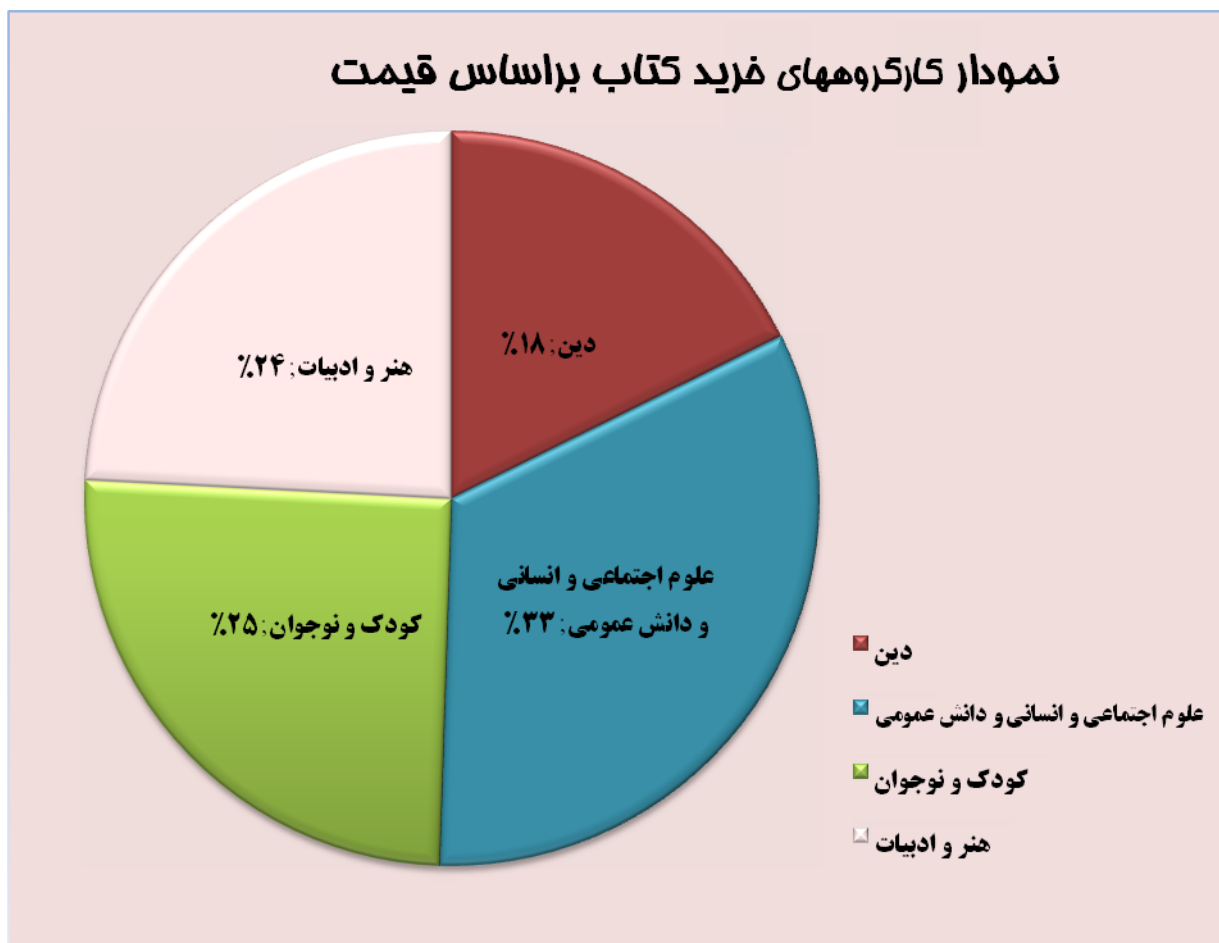
- موضوع گروه: از رقم بالا، ۱۸ درصد متعلق به گروه دین (مسائل فقهی، تاریخ اسلام و دین، معرفت‌شناسی دینی، تفسیر، اهل بیت، اخلاق)، ۲۴ درصد متعلق به گروه هنر و ادبیات (داستان، شعر، سینما، نمایش، هنرهای تجسمی، رسانه، زبان‌شناسی و پژوهش‌های مربوط)، ۲۵ درصد متعلق به گروه کودک و نوجوان، و ۳۳ درصد متعلق به گروه علوم اجتماعی، انسانی و دانش عمومی (تاریخ، سیاست، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، حقوق، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، مدیریت، دانش‌نامه‌ها، فرهنگ‌نامه‌ها، دایره‌المعارف‌های عمومی، ورزش، میراث‌های فرهنگی، ایران‌شناسی، و...) است.

قابل ذکر است که تفکیک‌های موضوعی یادشده، جهت تخصصی‌تر شدن روند بررسی و اعمال دقت بیش‌تر در فرایند انتخاب کتاب در نظر گرفته شده‌اند؛ وگرنه بدیهی است که بسیاری از عناوین، با یکدیگر هم‌پوشانی موضوعی دارند و واجد مرزهای مشترک هستند. مثلاً بسیاری از عنوان‌های کودک و نوجوان، در رده کتب دایره‌المعارف و یا ایران‌شناسی و یا شناساندن موضوعات اعتقادی و دینی هم قرار می‌گیرند و یا حوزه ادب و هنر با حوزه علوم انسانی در بسیاری از موارد، نزدیکی محتوایی دارند.

گزارش مصوبات گروه‌های موضوعی خرید کتاب در سال ۱۳۹۷

ردیف	شرح	تعداد عنوان	شمارگان	جمع قیمت پشت جلد به ریال	درصد قیمت به کل
۱	دین	۱،۵۰۱	۱۸۶،۰۶۰	۴۸،۲۰۲،۳۵۰،۰۰۰	۱۸٪
۲	علوم اجتماعی و انسانی و دانش عمومی	۲،۶۰۵	۳۱۴،۸۴۰	۸۹،۳۵۰،۷۹۸،۵۰۰	۳۳٪
۳	کودک و نوجوان	۱،۶۳۶	۴۲۵،۹۶۵	۶۸،۸۷۲،۴۵۰،۰۰۰	۲۵٪
۴	هنر و ادبیات	۲،۲۱۵	۲۵۵،۲۸۰	۶۵،۸۴۶،۹۰۰،۰۰۰	۲۴٪
	جمع کل :	۷،۹۵۷	۱،۱۸۲،۱۴۵	۲۷۲،۳۲۲،۴۹۸،۵۰۰	

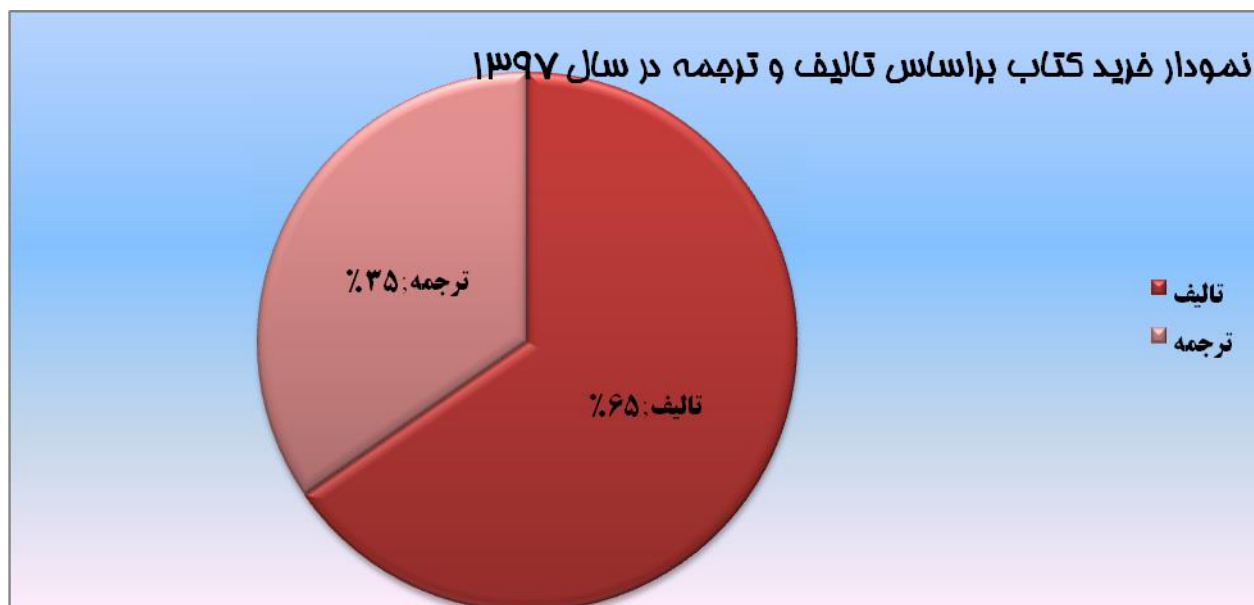
نمودار کارگروه‌های فرید کتاب براساس قیمت

تألیف/ترجمه: در سال ۱۳۹۷، از بین موارد ارسالی، ۵۱۶۱ عنوان در ۷۸۳۵۱۰ نسخه با مبلغ ۱۷۸،۰۹۷،۱۰۰،۰۰۰ ریال کتاب تألیف نویسندگان کشور و ۲۷۹۶ عنوان در ۳۹۸۶۳۵ نسخه با مبلغ ۹۴،۲۲۵،۳۹۸،۵۰۰ ریال کتاب ترجمه از نویسندگان سایر کشورها تصویب شده است. بدین ترتیب کتاب‌های تالیفی ۶۵ درصد و کتاب‌های ترجمه ۳۵ درصد مصوبات این هیأت را تشکیل داده است .

گزارش هیئت انتخاب و خرید کتاب براساس تالیف و ترجمه در سال ۱۳۹۷

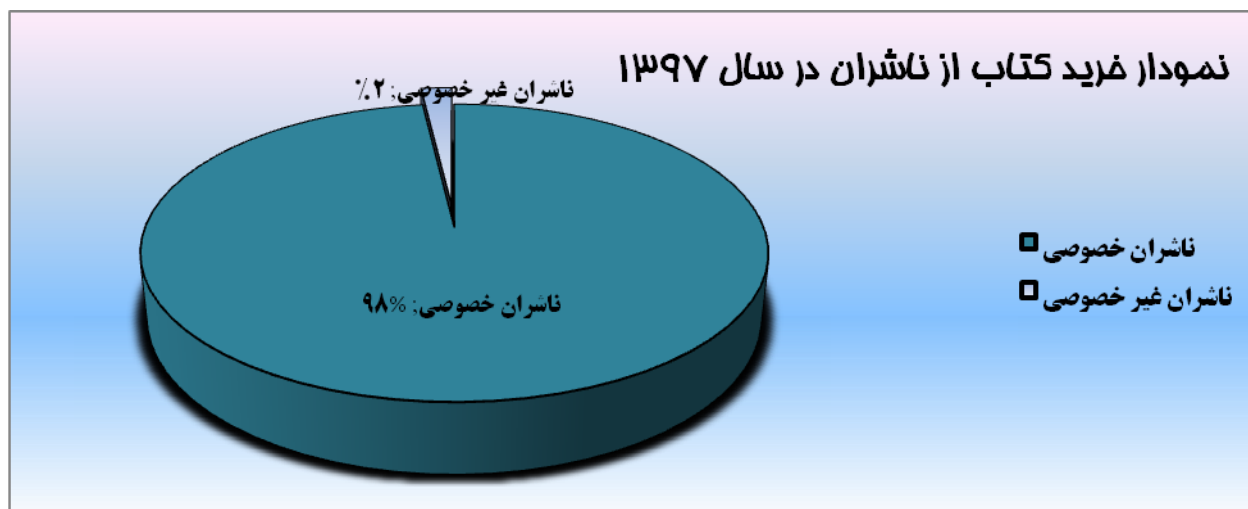
ردیف	شرح	تعداد عنوان	شمارگان	جمع قیمت پشت جلد (به ریال)	درصد به کل قیمت
۱	تالیف	۵،۱۶۱	۷۸۳،۵۱۰	۱۷۸،۰۹۷،۱۰۰،۰۰۰	۶۵٪
۲	ترجمه	۲،۷۹۶	۳۹۸،۶۳۵	۹۴،۲۲۵،۳۹۸،۵۰۰	۳۵٪
	جمع	۷،۹۵۷	۱،۱۸۲،۱۴۵	۲۷۲،۳۲۲،۴۹۸،۵۰۰	

- ناشر خصوصی/ناشر غیرخصوصی: در سال ۱۳۹۷ از بین موارد ارسالی، ۷۷۸۳ عنوان در ۱۱۶۲۳۵۵ نسخه با مبلغ ۲۶۷،۰۸۹،۵۴۸،۵۰۰ ریال از ناشران بخش خصوصی و ۱۷۴ عنوان در ۱۹،۷۹۰ نسخه با مبلغ ۵،۱۶۸،۹۵۰،۰۰۰ ریال ناشران بخش غیرخصوصی تصویب شده است. بدین ترتیب کتاب‌های ناشران خصوصی ۹۸ درصد و کتاب‌های ناشران بخش غیرخصوصی ۲ درصد کل مصوبات را تشکیل می‌دهند.

گزارش هیئت انتخاب و خرید کتاب از ناشران خصوصی و غیرخصوصی در سال ۱۳۹۷

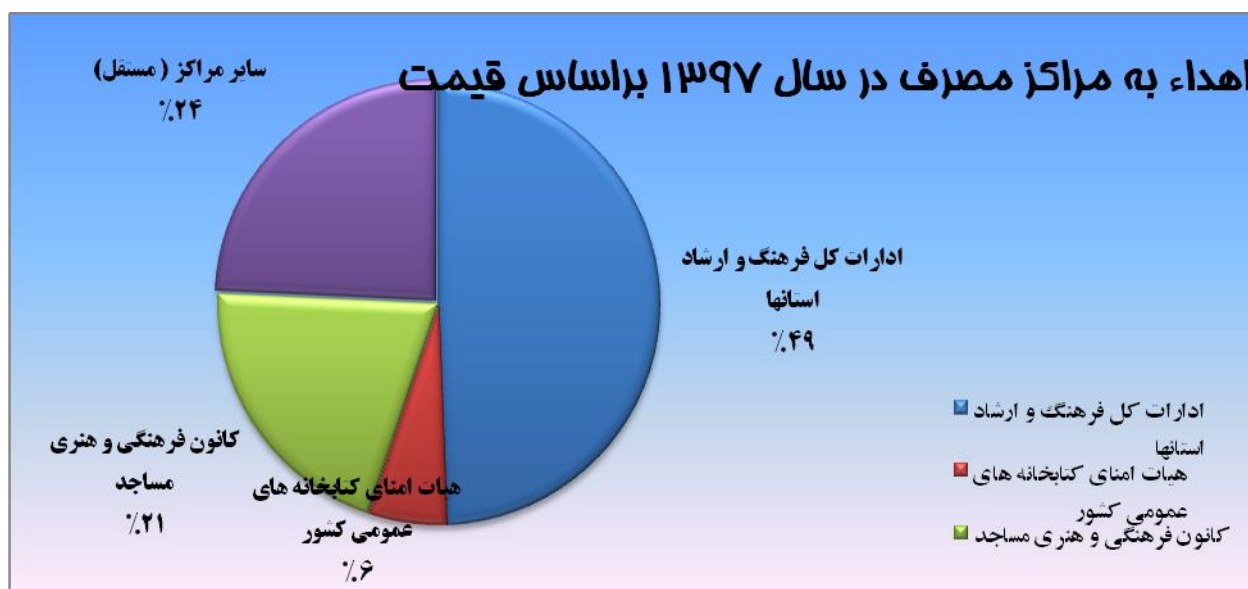
ردیف	شرح	تعداد عنوان	شمارگان	جمع قیمت پشت جلد (به ریال)	درصد به کل قیمت
۱	ناشران خصوصی	۷،۷۸۳	۱،۱۶۲،۳۵۵	۲۶۷،۰۸۹،۵۴۸،۵۰۰	۹۸٪
۲	ناشران غیر خصوصی	۱۷۴	۱۹،۷۹۰	۵،۱۶۸،۹۵۰،۰۰۰	۲٪
	جمع	۷،۹۵۷	۱،۱۸۲،۱۴۵	۲۷۲،۳۲۲،۴۹۸،۵۰۰	

ب) آمار حوزه اهدا و توزیع:

در سال ۱۳۹۷ در مجموع ۶۸۰،۶۰۷،۱۹۵،۲۴۳ ریال کتاب در اختیار مجموعه‌های مختلف جهت تجهیز کتابخانه‌ها در سراسر کشور قرار گرفته است. (علت فزونی آمار مبلغ اهدا به نسبت آمار مصوبات خرید، بهره‌مندی از ظرفیت موجودی خرید سال‌های قبل است) شیوه اهدای کتاب در این فرآیند به دو صورت است: نخست؛ اهدای کتاب بر مبنای تفاهمنامه‌هایی که بین معاونت امور فرهنگی و مرکز مصرف‌کننده منعقد می‌شود و دوم؛ اهدای کتاب به مراکزی که بر اساس مکاتبه با این معاونت، درخواست خود را برای تجهیز کتابخانه‌هایشان اعلام می‌دارند و در صورت موافقت معاون امور فرهنگی، شمارگانی از کتب اهدایی در اختیار این مراکز قرار می‌گیرد. این مراکز، طیف‌های متنوعی را مانند مدارس، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه دینی، مراکز آموزشی و پژوهشی و فرهنگی/هنری، مراکز درمانی و بیمارستان‌ها، سازمان زندان‌ها، ستاد اقامه نماز جمعه و جماعات، نمایندگان مجلس، انجمن‌های ادبی و کتابخوانی، کتابخانه‌های خارج از کشور از طریق رایزن‌های فرهنگی و سفارتخانه‌ها و پژوهشکده‌های خارجی، ستادهای ترویج کتابخوانی و جشنواره‌های روستا و عشایر و شهرها و مناطق دوستدار کتاب و پایتخت کتاب، کتابخانه‌های روستایی، و سایر نهادها و موسسات شامل می‌شوند.

ردیف	شرح	مبلغ	درصد مبلغ به کل
۱	ادارات کل فرهنگ و ارشاد استانها	۱۲۰,۱۵۸,۸۰۹,۹۶۰	۴۹٪
۲	هیات امنای کتابخانه های عمومی کشور	۱۳,۹۹۹,۹۵۴,۲۱۰	۶٪
۳	کانون فرهنگی و هنری مساجد	۵۰,۰۰۵,۰۳۳,۰۰۰	۲۱٪
۴	سایر مراکز (مستقل)	۵۹,۰۳۱,۸۱۰,۵۱۰	۲۴٪
	جمع کل	۲۴۳,۱۹۵,۶۰۷,۶۸۰	

در سال ۱۳۹۷ از کل مبلغ ۲۴۳,۱۹۵,۶۰۷,۶۸۰ ریال اهدای کتاب، مبلغ ۱۸۴,۱۶۳,۷۹۷,۱۷۰ ریال اهدای کتاب به نهادهای طرف تفاهمنامه انجام گرفته است که در این سال شامل ۳ حوزه بوده‌اند: اول؛ ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها (با دریافت ۱۲۰,۱۵۸,۸۰۹,۹۶۰ ریال کتاب) که هر یک از ادارات کل، به تناسب سهم استانی‌شان، موارد اهدایی را بین کتابخانه‌های استان متبوع توزیع می‌کنند. دوم؛ نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (با دریافت ۱۳,۹۹۹,۹۵۴,۲۱۰ ریال کتاب) که موارد اهدایی بین کتابخانه‌های عمومی کشور توزیع

می‌شود، و سوم ستاد عالی هماهنگی و نظارت بر کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور (با دریافت ۵۰،۰۰۵،۰۳۳،۰۰۰ ریال کتاب) که موارد اهدایی را برای تجهیز کتابخانه‌های مساجد لحاظ می‌کند .

در این سال، تا مبلغ ۵۹،۰۳۱،۸۱۰،۵۱۰ ریال نیز بر اساس نامه‌های درخواست مراکز مختلف فرهنگی، کتاب اهدا شده است.